

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Davida Hipšra a Mgr. Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **Ing. Š. A.**, zastoupen JUDr. Davidem Řezníčkem, LL.M., Ph.D., advokátem se sídlem Krajinská 281/44, České Budějovice, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 7. 1. 2019, č. j. 58 Ad 18/2018 - 72,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalobci **s e v r a c í** zaplacený soudní poplatek zaplacený soudní poplatek za kasační stížnost ve výši **5 000 Kč**, který mu bude vyplacen z účtu Nejvyššího správního soudu k rukám jeho zástupce do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Česká správa sociálního zabezpečení rozhodnutím ze dne 10. 1. 2017, č. j. X dále též „prvostupňové rozhodnutí“), zamítla žádost žalobce o zvýšení českého starobního důchodu s poukazem na § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o důchodovém pojištění“), a mezinárodní smlouvu č. 29/2003 Sb. m. s., uzavřenou mezi Českou republikou a Ukrajinou o sociálním zabezpečení (dále též „smlouva o sociálním zabezpečení“).

[2] Žalobce podal proti prvostupňovému rozhodnutí námitky, které žalovaná rozhodnutím ze dne 26. 6. 2018, č. j. X, zamítla a potvrdila prvostupňové rozhodnutí.

II.

[3] Žalobce napadl rozhodnutí žalované žalobou u Krajského soudu v Českých Budějovicích, který ji rozsudkem ze dne 7. 1. 2019, č. j. 58 Ad 18/2018 - 72, zamítl. Krajský soud se ztotožnil s hodnocením správních orgánů. Krajský soud nepřisvědčil argumentaci, že dávka, kterou pobíral na Ukrajině, není starobním důchodem (ale speciální dávkou vyplácenou v důsledku černobylské katastrofy, na kterou nedopadá čl. 40 odst. 2 smlouvy o sociálním zabezpečení). Podle krajského soudu ze správního spisu vyplývá, že žalobci byl na Ukrajině přiznán od 10. 6. 2002 starobní důchod, který je třeba podřadit pod čl. 40 odst. 2 smlouvy o sociálním zabezpečení, který stanoví, že důchody přiznané před vstupem této smlouvy v platnost nebudou v případě přesídlení občanů z jedné smluvní země do druhé smluvní země přepočítávány a budou vypláceny smluvní stranou, která důchod přiznala. Ani další námitky neshledal krajský soud důvodnými a žalobu proto jako nedůvodnou zamítl. Plné znění rozsudku je přístupné na www.nssoud.cz a soud na něj pro stručnost odkazuje.

III.

[4] Žalobce (dále též „stěžovatel“) napadl shora rekapitulovaný rozsudek krajského soudu včasnou kasační stížností z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Stěžovatel v kasační stížnosti namítal, že dávku, kterou pobíral na Ukrajině, nelze považovat za starobní důchod. Jedná se o speciální dávku určenou pro likvidátory černobylské katastrofy, což vyplývá i z jím předložených listin. Dle názoru stěžovatele se proto v jeho případě neuplatní čl. 40 odst. 2 smlouvy o sociálním zabezpečení. To vyplývá i z předložených listin. Překlad některých listin pak provedl až krajský soud, čímž došlo ke zkrácení práv stěžovatele. Stěžovatel dále namítl, že žalovaná v napadeném rozhodnutí nijak nezohlednila náklady, které stěžovatel vynaložil na úřední překlad dokumentů, které předložil ve správním řízení, nadto stěžovateli prostřednictvím své úřednice nesprávně poradila, aby zrušil pobírání dávky likvidátorovi černobylské katastrofy. Žalovaná ani soud dále nevzaly v úvahu, že stěžovatel je bez jakéhokoli jiného příjmu. Z uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

IV.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[6] Kasační stížnost není důvodná.

pokračování

[7] Stěžovatel v kasační stížnosti namítal, že dávku, kterou pobíral na Ukrajině, nelze považovat za starobní důchod. Jedná se o speciální dávku určenou pro likvidátory černobylské katastrofy. Dle názoru stěžovatele se proto v jeho případě neuplatní čl. 40 odst. 2 smlouvy o sociálním zabezpečení.

[8] Správní orgány a následně krajský soud ve svých rozhodnutích naopak dospěly k závěru, že předmětnou dávku je třeba považovat za starobní důchod, v důsledku čehož bylo namísto aplikovat čl. 40 odst. 2 smlouvy o sociálním zabezpečení.

[9] Nejvyšší správní soud se ztotožnil se správními orgány a krajským soudem.

[10] Podle čl. 40 odst. 2 smlouvy o sociálním zabezpečení: *Důchody přiznané před vstupem této smlouvy v platnost nebudou v případě přesídlení občanů z jedné smluvní strany do druhé smluvní strany přepočítávány a budou vypláceny smluvní stranou, která důchod přiznala.* Podle čl. 2 odst. 1 smlouvy se tato vztahuje na poskytování těchto peněžitých dávek: - *podle právních předpisů České republiky: 1. dávek v nemoci a mateřství, 2. dávek při invaliditě, 3. dávek ve stáří, 4. dávek pozůstalých, 5. dávek při pracovních úrazech a nemocech z povolání, 6. pohřebního, 7. dávek v nezaměstnanosti, 8. přídatků na děti;* - *podle právních předpisů Ukrajiny: 1. dávek při dočasné pracovní neschopnosti, 2. dávek v těhotenství a při porodu, při narození dítěte a při péči o dítě, 3. rodinných dávek, 4. dávek při pracovních úrazech a nemocech z povolání a úmrtí poškozeného nastalého v jejich důsledku, 5. dávek v nezaměstnanosti, 6. starobního důchodu, 7. invalidního důchodu, 8. důchodu v případě ztráty živitele, 9. pohřebního.* (důraz přidán). Podrobněji viz k této smlouvě např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 11. 2012, č. j. 6 Ads 67/2012 – 37.

[11] Z čl. 40 odst. 2 smlouvy o sociálním zabezpečení tedy vyplývá, že i starobní důchody přiznané na Ukrajině před vstupem smlouvy v platnost (smlouva vstoupila v platnost v roce 2003) nelze v souvislosti s přesídlením příjemce důchodu přepočítat k výplatě ve druhém smluvním státu, tj. v ČR. Mezi stranami přitom není sporné, že sporná dávka (důchod) byl stěžovateli vyplácena od 10. 6. 2002, tj. před vstupem smlouvy v platnost.

[12] Podle názoru Nejvyššího správního soudu si správní orgány i krajský soud obstaraly dostatek podkladů pro závěr, že dávka poskytovaná stěžovateli na území Ukrajiny byla starobním důchodem, tj. dávkou podřaditelnou pod čl. 40 odst. 2 smlouvy o sociálním zabezpečení.

[13] To, že stěžovatel pobíral na Ukrajině starobní důchod, vyplývá z potvrzení obstaraných Českou správou sociálního zabezpečení (viz např. potvrzení vydané Penzijním fondem Ukrajiny ze dne 19. 3. 2015, ze dne 7. 10. 2016 a ze dne 21. 10. 2016). Z uvedených potvrzení vyplývá, že stěžovatel pobíral „starobní důchod“. To vyplývá i z dalších potvrzení, např. ze dne 26. 12. 2017 a ze dne 14. 2. 2018, z nichž dále vyplývá, že starobní důchod byl orgány Ukrajiny stěžovateli přiznán předčasně na základě zákona upravujícího status a sociálním zajištění občanů, kteří byli postiženi v důsledku havárie na černobylské jaderné elektrárně (dále též „zákon o sociální ochraně“). Krajský soud si vyžádal překlad uvedeného zákona, z něhož zjistil, že v čl. 55 nazvaném *Podmínky pro poskytování starobních důchodů osobám, které pracovaly nebo bydlely na územích radioaktivního zamoření*

se uvádí, že *Osobám, které pracovaly nebo bydlely na územích radioaktivního zamoření, se důchody poskytují se snížením důchodového věku, stanoveného pro pobírání státních důchodů.*

[14] Ani stěžovatelem předložené dokumenty nemají potenciál zpochybnit shora uvedené závěry. Z potvrzení ze dne 31. 8. 2015 vydaného Správou Penzijního fondu Ukrajiny vyplývá, že stěžovatel pobíral starobní důchod od 10. 6. 2006 do 31. 8. 2015. Z potvrzení ze dne 1. 9. 2016 se podává, že stěžovatel od 10. 6. 2002 do 31. 8. 2015 pobíral zvýhodněné penzijní výplaty (dávky) v souladu se zákonem o sociální ochraně. Stěžovatelem akcentované potvrzení ze dne 15. 8. 2018 pak bylo vydáno až po vydání žalobou napadeného rozhodnutí (které bylo vydáno 26. 6. 2018). Podle § 75 odst. 1 s. ř. s. přitom správní soud při přezkoumání správního rozhodnutí vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Podle názoru Nejvyššího správního soudu byl skutečný stav věci k datu rozhodování správních orgánů zjištěn dostatečně (viz § 3 správního řádu a k němu se vztahující judikaturu, např. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního ze dne 14. 1. 2014, č. j. 5 As 126/2011 - 68).

[15] Je pravdou, že překlad některých listin nechal vyhotovit až krajský soud (a nikoliv žalovaný). Takový postup však nemusí vyvolávat nutnost zrušení rozhodnutí správního orgánu. K tomu viz např. z usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 4. 2015 č. j. 9 As 12/2014 - 60, č. 3239/2015 Sb. NSS, v němž rozšířený senát uvedl, že skutkový závěr vyslovený v rozhodnutí správního orgánu, opírající se o listinu, která nebyla (řádně) přeložena, může i při pořízení úředně ověřeného překladu cizojazyčné listiny až soudem obstát při přezkoumání rozhodnutí v soudním řízení. Správní orgán dle rozšířeného senátu vystavuje své rozhodnutí toliko riziku jeho zrušení v případě zjištění nesprávných skutkových závěrů opírajících se o cizojazyčnou listinu. V nynějším případě však závěry žalované ohledně obsahu předmětných listin potvrdil krajský soud, nebylo tedy nutno přistoupit ke zrušení rozhodnutí žalované.

[16] Bylo tedy prokázáno, že dávka, kterou stěžovatel na Ukrajině pobíral, byla dávkou starobního důchodu. Tato dávka starobního důchodu byla stěžovateli Penzijním fondem Ukrajiny přiznána dne 10. 6. 2002, tedy před tím, než v roce 2003 nabyla platnosti smlouva o sociálním zabezpečení. Na základě čl. 40 odst. 2 této smlouvy tak měl být tento důchod ukrajinskou stranou stěžovateli vyplácen i po vstupu smlouvy v platnost, neboť poukazovaný článek stanoví, že důchody přiznané před vstupem této smlouvy v platnost nebudou v případě přesídlení občanů z jedné smluvní strany do druhé smluvní strany přepočítávány a budou vypláceny smluvní stranou, která důchod přiznala. Touto stranou je v nyní posuzovaném případě Ukrajina.

[17] Jestliže stěžovatel žalované dále vytýkal, že mu prostřednictvím své úřednice nesprávně poradila, aby přestal pobírat z Ukrajiny vyplácený důchod, Nejvyšší správní soud uvádí, že stěžovatel toto své tvrzení nijak nekonkretizoval ani nedoložil. Stěžovatel ani neuvádí, jak by se případné prokázání správnosti takového tvrzení mohlo projevit v jeho případě; neuvádí žádné ustanovení, které by umožňovalo na základě takového tvrzení důchod zvýšit. Oporu pro takový závěr nelze dovodit ani z předmětného článku čl. 40 odst. 2 smlouvy o sociálním zabezpečení, který sloužil jako základ pro rozhodnutí správních orgánů.

pokračování

[18] Pokud pak stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti námitky, které neuplatnil v řízení o žalobě, nemohl se jimi Nejvyšší správní soud zabývat. To stejné platí i pro podklady, které stěžovatel předložil až v řízení o kasační stížnosti. Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. in fine brání tomu, aby stěžovatel v kasační stížnosti uplatňoval jiné právní důvody, než které uplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáváno, ač tak učinit mohl; takové námitky jsou nepřipustné. Ustanovení § 109 odst. 5 s. ř. s. pak tomu brání tomu, aby se poté, co bylo vydáno přezkoumávané rozhodnutí, uplatňovaly skutkové novoty. K takto uplatněným novým skutečnostem kasační soud při svém rozhodování nepřihlíží (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 9. 2004, č. j. 1 Azs 34/2004 - 49, ze dne 25. 9. 2008, č. j. 8 Afs 48/2006 - 155, ze dne 30. 3. 2012, č. j. 4 Azs 1/2011 - 89, či usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2018, č. j. 8 Azs 259/2017 - 67). Pokud by bylo v řízení o kasační stížnosti před Nejvyšším správním soudem připuštěno uplatnění skutkových a právních novot, vedlo by to fakticky k popření kasačního principu, na němž je řízení o tomto mimořádném opravném prostředku vystavěno (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2012, č. j. 4 Azs 1/2011 - 89). Stěžovatel však řadu tvrzení uplatnil poprvé až v kasační stížnosti. To platí např. pro námitku, že žalovaná v napadeném rozhodnutí nijak nezohlednila náklady, které stěžovatel vynaložil na úřední překlad dokumentů, pro námitku, že nebylo zohledněno, že stěžovatel je bez jakéhokoli jiného příjmu, či pro námitku, že žalovaná i soud pochybily, neboť se nezabývaly významem slova „penze“, a bez dalšího učinily závěr o starobním důchodu. Z procesní opatrnosti soud dodává, že předmětem soudního přezkumu byl výklad čl. 40 odst. 2 smlouvy o sociálním zabezpečení, který uvedené skutečnosti neumožňuje zohlednit; uvedená mezinárodní smlouva neumožňuje přiznat důchod, resp. jej zvýšit na základě uvedených tvrzení. Tvrzení stěžovatele, že byl bez jakéhokoliv příjmu, nadto nelze považovat ani za pravdivé. Ze správního spisu vyplývá, že rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení ze dne 1. 6. 2015 byl žalobci přiznán dílčí český starobní důchod od 1. 11. 2014 (rozhodnutím ze dne 21. 12. 2016 byl tento důchod zvýšen). Nejvyšší správní soud přitom jakkoliv nepochybně nepříznivost majetkové situace stěžovatele, ta však (bez splnění zákonných podmínek) nemůže vyvolat nutnost přiznání, resp. zvýšení starobního důchodu. K řešení nepříznivé majetkové situace lze využít (při splnění zákonných podmínek) např. systém sociálních dávek. Ze shora uvedených důvodů se soud nemohl zabývat ani podklady předloženými stěžovatelem až v řízení ke kasační stížnosti (potvrzení ze dne 23. 1. 2019 od Penzijního fondu Ukrajiny atp.). I zde z procesní opatrnosti soud dodává, že ani tyto dokumenty nemohly nic změnit na závěru o nemožnosti přiznání plného starobního důchodu, resp. jeho zvýšení stěžovateli. Správní orgány a krajský soud se dostatečně zabývaly povahou dané dávky, a obstaraly si dostatek podkladů pro závěr, že se jednalo o dávku podřaditelnou pod čl. 40 odst. 2 smlouvy o sociálním zabezpečení, což má za následek shora uvedené důsledky.

[19] Nejvyšší správní soud neshledal v rozhodnutích správních orgánů a krajského soudu ani žádné další vady, pro které by bylo nutno jejich rozhodnutí zrušit. Jejich závěry mají oporu v právní úpravě a správním spisu. Zdejší soud se s jejich hodnocením ztotožnil a plně jej přebírá. Z tohoto důvodu nemohl Nejvyšší správní soud shledat případnou ani polemiku stěžovatele s jejich argumentací.

[20] Ze všech výše uvedených důvodů neshledal Nejvyšší správní soud kasační stížnost důvodnou a jako takovou ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl. S ohledem na povahu dané věci rozhodl soud přednostně (§ 56 s. ř. s. v návaznosti na § 120 s. ř. s.).

[21] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti soud rozhodl podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení na základě § 60 odst. 2 s. ř. s.

[22] Podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, se od poplatku osvobozují řízení ve věcech důchodového pojištění. Stěžovatel tedy neměl povinnost uhradit soudní poplatek za kasační stížnost, přesto tak učinil. Nejvyšší správní soud proto v souladu s § 10 odst. 1 větou první zákona o soudních poplatcích rozhodl tak, že se stěžovateli zaplacený soudní poplatek vrátí.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. května 2019

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu